

До протоколу № 199
від 18 лютого 2026 року

ВИСНОВОК
до проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких законів України
щодо розширення форм державної підтримки у сфері освіти»
(реєстр. № 14104 від 08.10.2025)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (далі – Комітет) за дорученням Голови Верховної Ради України Р. Стефанчука на своєму засіданні 18 лютого 2026 року (протокол № 199) розглянув проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення форм державної підтримки у сфері освіти» (реєстр. № 14104 від 08.10.2025), поданий народним депутатом України І. Совсун та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій визначений головним з опрацювання цього законопроекту.

У пояснювальній записці зазначено, що законопроект розроблено з метою *розширення форм державної підтримки у сфері освіти шляхом запровадження нових інструментів допомоги, які дозволять надолужити освітні втрати та забезпечити рівний доступ до якісної освіти для дітей і дорослих із соціально вразливих категорій населення, зокрема:*

- тьюторського супроводу та індивідуальної навчальної допомоги;
- підготовчих та адаптаційних програм у закладах загальної середньої освіти;
- підготовчого освітнього року у закладах вищої освіти для внутрішньо переміщених осіб, демобілізованих військовослужбовців та інших осіб, які зазнали освітніх втрат;
- інших видів освітніх послуг, спрямованих на відновлення знань та забезпечення успішної інтеграції в освітнє середовище.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) у своєму висновку звернуло увагу на такі ключові зауваження до проекту Закону:

1. Запровадження окремих форм державної цільової підтримки для здобуття повної загальної середньої освіти лише для окремих категорій осіб (для учасників бойових дій та їх дітей, дітей з числа внутрішньо переміщених осіб, дітей, які проживають на територіях, що зазнали впливу бойових дій, а також

дітей, які мають статус дитини, що постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів) може суперечити конституційним гарантіям рівного доступу до освіти та створювати ризики непрямой дискримінації.

2. ГНЕУ вважає недоцільним визначати перелік отримувачів цільової підтримки виключно за соціальним статусом без урахування реальних освітніх потреб, доходів сім'ї, стану здоров'я тощо.

3. У законопроекті спостерігається непослідовне та неоднакове визначення категорій осіб, що мають право на підтримку, у різних законах, що може ускладнити правозастосування.

4. Використання термінів без визначень, таких як «додаткові освітні послуги», «тьюторський супровід», «підготовчі та адаптаційні програми», «освітні втрати», «заходи з вирівнювання рівня підготовки», «додатковий підготовчий освітній рік в закладах вищої освіти», суперечить принципам законодавчої техніки та унеможливорює їх однозначне тлумачення. Також деякі словосполучення потребують роз'яснення. Наприклад, «інших видів допомоги в освіті», «інших форм навчальної підтримки».

5. Законопроект містить положення, які не узгоджуються з предметом регулювання окремих законів, містить неуніфіковану термінологію, а також не відповідає правилам оформлення проектів законів у частині послідовності внесення змін та їх техніко-юридичного структурування.

6. Зауважено, що розширення переліку осіб і видів державної підтримки передбачає збільшення бюджетних витрат, тоді як у пояснювальній записці відсутні відповідні розрахунки чи пропозиції щодо джерел покриття таких витрат.

7. Пропозиція щодо набрання чинності законом з наступного дня після опублікування не узгоджується з обсягом завдань, покладених на Кабінет Міністрів України та інші органи, які потребують часу на підготовку нормативної бази.

Міністерство освіти і науки України висловлює зауваження до законопроекту та надає наступні пропозиції:

пункт 1 розділу I законопроекту викласти в такій редакції:

«1. У Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 45, ст. 425 із наступними змінами) статтю 12 доповнити новою частиною такого змісту:

«Держава забезпечує учасникам бойових дій та їх дітям, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у закладах загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти, - до закінчення такими дітьми закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, цільову підтримку з надолуження освітніх втрат внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану. Порядок та умови надання такої підтримки затверджується Кабінетом Міністрів України.»»;

пункт 2 розділу I проекту Закону викласти в такій редакції:

«2. У Законі України «Про повну загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 31, ст. 226 із наступними змінами) статтю 6 доповнити новою частиною сьомою такого змісту:

«7. Громадяни України мають право на цільову підтримку з надолуження освітніх втрат внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану. Порядок та умови надання такої підтримки затверджуються Кабінетом Міністрів України.»»;

пункт 3 розділу I законопроекту викласти в такій редакції :

«3. У Законі України «Про професійну освіту» частину шосту статті 22 викласти в такій редакції:

«6. Державна цільова підтримка для здобуття професійної освіти, цільова підтримка з надолуження освітніх втрат внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану та/або інші види соціального захисту надається здобувачам професійної освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.»»;

пункт 4 розділу I проекту Закону викласти в такій редакції:

«4. У Законі України «Про охорону дитинства» (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 30, ст. 142) статтю 19 доповнити новою частиною такого змісту:

«Держава забезпечує дітям учасників бойових дій, дітям з числа внутрішньо переміщених осіб, інших осіб, які зазнали освітніх втрат, у закладах загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти цільову підтримку з надолуження освітніх втрат внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану. Порядок та умови надання такої підтримки затверджуються Кабінетом Міністрів України.»»;

пункт 5 розділу I законопроекту викласти в такій редакції:

«5. У Законі України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37-38, ст. 2004) частину п'ятнадцяту статті 44 доповнити новим абзацом такого змісту:

«Держава забезпечує особам, які зазнали освітніх втрат внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану, цільову підтримку з надолуження таких втрат. Порядок та умови надання підтримки затверджуються Кабінетом Міністрів України.»»;

пункт 6 розділу I проекту Закону викласти в такій редакції:

«6. У Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 1, ст. 1) частину дев'яту статті 7 доповнити новим абзацом другим такого змісту:

«Держава гарантує дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи, а також дітям, які мають статус дитини, що постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, до закінчення такими дітьми навчання за певним ступенем освіти, але не більш як до досягнення ними 23 років, державну цільову підтримку для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти, а також цільову підтримку з надолуження освітніх втрат внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в

зкладах загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.»»;

Крім того, пропонується розділ I законопроекту доповнити новими положеннями такого змісту:

«У Законі України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017 р., № 38-39, ст. 380) статтю 56 доповнити новою частиною восьмою такого змісту:

«8. Забезпечення цільової підтримки з надолуження освітніх втрат внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану здобувачам освіти, які зазнали освітніх втрат. Порядок та умови надання такої підтримки затверджуються Кабінетом Міністрів України.»».

У Законі України «Про фахову передвищу освіту» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2019 р., № 30, ст. 119) частину одинадцяту статті 43 доповнити новим абзацом такого змісту:

«Держава забезпечує особам, які зазнали освітніх втрат внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану, цільову підтримку з надолуження таких втрат. Порядок та умови надання підтримки затверджуються Кабінетом Міністрів України.».

У Законі України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2023 р. № 14, ст. 32) частину першу статті 13 доповнити новим абзацом такого змісту:

«Особам, зазначеним в абзаці першому цієї частини, а також їх дітям (але не довше ніж до досягнення такими дітьми 23 років) держава гарантує цільову підтримку з надолуження освітніх втрат внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану. Порядок та умови надання такої підтримки затверджуються Кабінетом Міністрів України.».

Також МОН України звертає увагу на доцільність у тексті Закону України «Про охорону дитинства» слово «(професійно-технічна)» у всіх відмінках виключити згідно із Законом України «Про професійну освіту».

Міністерство фінансів України (далі – Мінфін) не підтримує законопроект з огляду на те, що він фінансово не забезпечений, а його положення потребуватимуть значних коштів з державного та місцевих бюджетів.

Також Мінфін звертає увагу на те, що:

у законодавстві України не визначено поняття «освітні втрати», що ускладнює формування єдиних підходів до їх ідентифікації, вимірювання та подолання;

незрозуміло, які саме категорії осіб належатимуть до таких, що зазнали освітніх втрат, та які види освітньої допомоги планується надавати відповідним категоріям осіб, у яких формах і за рахунок яких механізмів буде забезпечено цю підтримку;

статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, наразі може отримати будь-яка дитина в Україні, оскільки у зв'язку

з повномасштабною війною в Україні майже всі діти зазнали або перебувають під ризиком зазнати психологічних травм, стресу та негативних психосоціальних наслідків.

Мінфін справедливо зауважує, що освітні втрати дитини не пов'язані з її соціальним статусом чи статусом її батьків, а також місцем їх проживання, тому має бути розроблено механізм ідентифікації реальних потреб дитини в освітньому процесі, зокрема з метою надолуження її освітніх втрат.

Міністерство у справах ветеранів України повідомляє, що реалізація законопроекту не матиме впливу на показники державного бюджету в частині збільшення витрат. Державну цільову підтримку планується надавати в межах затверджених бюджетних призначень на відповідний рік.

Національна академія педагогічних наук України повідомляє про відсутність зауважень та пропозицій до законопроекту.

Національна академія правових наук України зазначає, що законопроект потребує доопрацювання та звертає увагу на наступне:

1. У законопроекті використовуються поняття «освітні втрати», «надолуження освітніх втрат», «тьюторський супровід», «адаптаційні програми», але жодне з них не має правового визначення, що створює ризики неоднозначного тлумачення та реалізації норм.

2. Поняття «форма», «вид», «інструмент державної підтримки» суперечать одне одному та потребують термінологічної уніфікації.

3. Тьюторський супровід, додатковий освітній рік, адаптаційні програми потребують фінансування, однак у пояснювальній записці зазначено, що реалізація не потребуватиме додаткових витрат, що суперечить фактичному змісту норм.

4. Відсутність чітких критеріїв надання державної цільової підтримки може створити можливості для зловживань.

5. Запропоновані зміни не відповідають окремим нормам Закону України «Про повну загальну середню освіту», «Про освіту», «Про вищу освіту» тощо. Також не враховано необхідність змін до підзаконних актів, які регулюють житлові питання (гуртожитки), освітні послуги та інші аспекти.

6. Запровадження «підготовчого освітнього року» лише для певних категорій осіб може призвести до їх стигматизації, якщо не буде забезпечено чітке регулювання й недискримінаційність.

7. Стратегія подолання освітніх втрат має бути спрямована не лише на надолуження, а й на розвиток якості освіти загалом.

Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського союзу повідомляє, що правовідносини, які плануються врегулювати законопроектом, не регулюються правом Європейського Союзу та Угодою про асоціацію з Європейським Союзом.

Підкомітет з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях на своєму засіданні від 12 січня 2026 року, розглянувши проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення форм державної підтримки у сфері освіти» (реєстр. № 14104 від 08.10.2025), поданий народним депутатом України І. Совсун та іншими

народними депутатами України, надані до нього експертні висновки, пропонує Комітету з питань освіти, науки та інновацій рекомендувати Верховній Раді України за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу та доопрацювати до другого читання з урахуванням зауважень та пропозицій.

Заслухавши інформацію автора законопроекту народного депутата України І. Совсун, заступника Голови Комітету С. Колєбошина, начальника Управління ветеранської освіти та бізнесу Міністерства у справах ветеранів України О.Братиці та широко обговоривши питання народними депутатами України, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України:

1.1. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення форм державної підтримки у сфері освіти» (реєстр. № 14104 від 08.10.2025), поданий народним депутатом України І. Совсун та іншими народними депутатами України, за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

1.2. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням пропозицій і поправок суб'єктів права законодавчої ініціативи, пропозицій, висловлених у висновку Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 18 лютого 2026 року, відповідно до частини першої статті 116 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

2. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити народного депутата України, заступника Голови Комітету С. Колєбошина.

Голова Комітету

Сергій БАБАК